

blev derved undtaget fra den døde Haand, som vort parlamentariske System har lagt paa alle andre Statsforhold, og det har havt til Følge, at Kjøbenhavns Havnevesen, der har sin egen Bestyrelse under Indenrigsministerens Kontrol, har kunnet tage fat paa de yderst nødvendige Arbejder paa Kalkbrænderihavnen for at afhjælpe det Savn, som Trafikkens Udvidelse har medført med Hensyn til Havnen. Men dette er ogsaa det eneste Sted, hvor der er blevet arbejdet i de senere Aar, og det nytter heller ikke, at det er sket, thi saadanne Foranstaltninger kunne ikke arbejde, naar de staa isolerede. Der udkræves foruden Havnens Udvidelse ogsaa Jernbaneforbindelser, som kunne bringe Byen i Forbindelse med Havnen, men der kan ikke være Tale herom, før det parlamentariske Interdikt, der er lagt paa Landet, bliver hævet. Det er jo høist besynderligt, at Kjøbenhavn, der har saa stor en Folkemængde og saa stor en Udstrækning, endnu kun er i Besiddelse af een Banegaard, medens alle andre Byer i Verden af samme Størrelse have 3 eller 4. Der er jo ogsaa Tale om at fore et Jernbanenet omkring Kjøbenhavn fra Toldeboden om ad Vesterkanten, Nørre- og Østerkanten til Citadellet, og det vilde være nyttigt, at det skete, navnlig naar Havneanlægget udvides i den østlige Del af Byen, men det kan ikke ske, saalænge dette System varer. Ikke en Gang paa Nørrebro, hvor man dog har kjøbt en Grund til at anlægge en Station, er det muligt at faae denne Station bygget, uagtet det er næsten abberitisk at have en Grund liggende, hvorpaa Bestemmelsen er at bygge, og saa dog ikke bygge. Ikke en Gang den Station kan man faae opført, endstige da de projekterede Stationer paa Østkanten, ved Rosenvænget og saa fremdeles. — Derfor Kjøbenhavns Handelsstand havde Lyft til at faae Noget gjort, som skulde være af særlig Interesse for den, saa forekommer det mig, at den burde lægge den allerstørste Vægt paa, at vi fik en ny Ordning med Hensyn til Frilagere. Der er af denne Regjering for nogle Aar siden forelagt os et Forslag i denne Retning, og jeg skal sige derom, at det var et af de saa Forslag, der virkelig vare tilfredsstillende. Det er en klar Sag, at Kjøbenhavns Handel for en væsentlig Del betinges af, at slige Frilagere indrettes, og jeg kan tilføie, at vore Raabøer paa den anden Side Sundet ere stærkt i Færd med at tilrive sig en Del af den Handel, der naturligt tilfalder og hidtil har tilfaldet Kjøbenhavn, fordi de have anstrængt sig for at oprette slige Institutioner i Malmø, Landsfrøna, Helsingborg, ja ogsaa i Göteborg, og

saaledes bemægtige sig den Mellemhandel, der ellers vilde tilfalde Kjøbenhavn. Jeg kunde forstaa, at Handelsstanden havde sagt: dette er en uafviselig Betingelse for vor Eksistens, det maa I staae os. Jeg kunde endvidere forstaa, om den sagde: vi savne i høi Grad en Frihavn. Den afdøde Indenrigsminister, hvis Bortgang Mange af os i Oppositionen beklage, har i sin Tid forelagt et Forslag i den Retning; ogjaa det Forslag var godt og rigtigt udarbejdet. Jeg kunde forstaa, om Kjøbenhavns Handelsstand sagde: Det er nødvendigt for os, at vi faae et Sted, hvor vi kunne tumle os med Hensyn til Fabrikker og Transithandel uden at være afhængig af et generende Tolbvesen. Det vilde være rigtigt, om Kjøbenhavns Handelsstand forlangte det, og det er en nødvendig Livsbetingelse for Kjøbenhavns Handelsstand for at kunne bevare sin nuværende Stilling og udvilde den i Fremtiden, men i Stedet derfor har Kjøbenhavns Handelsstand foreskrevet at bede om en Direktør, og et saa beskedent Ønske forekommer det mig, at man skulde opfylde. — Handelsstanden er imidlertid ikke den eneste Stand, der lider under Lovgivningsmagtens Standsning; Arbejderne lide maaske endnu haardere, og de lide mere, fordi de maa leve af Haanden i Munden, de have Intet opsparet at ty til; saasnart Haanden er ledig, bliver Munden tom. Der er jo indtraadt en komplet Standsning i alt offentligt Bygningsvesen, være sig egentlige Bygninger eller Jernbaneanlæg. Kun ved Gjedser anlægges der en lille Stump Jernbane i dette Dieblis; ellers er det mig ikke bekendt, at der andet Steds i Danmark er paabegyndt noget nyt Jernbaneanlæg. For at blive her ved Hovedstaden: Christiansborg Slot ligger i Ruiner allerede paa femte Maaned; der burde jo strax være taget fat paa at gjenopbygge det efter en tidssvarende Plan. Vore Musæer, som rumme mange kostbare Skatte, af hvilke mange ere enestaaende i Verden, ere opbevarede og bo i Bygninger, der ere udsatte for den første Brandfare. Det samme gjælder vort store kostbare Bibliothek. Alle disse Nybygninger burde finde Sted; Pengene ligge til Hæde i Statskassen; Traangen er til Stede, men Dispositionsretten over Pengene mangler, om jeg saa maa sige; der er Ingen, der kan tage Pengene og bruge dem, idet den ene Part ikke vil tillade den anden det. Entreprenørerne ligge ledige, deres Formænd maa gaa og spadser, og Arbejderne have Intet at bestille. Kommunerne ligge med Pengene rede til at give Tilskud til Jernbaneanlæg, de Tilskud, man pleier at forlange. Der er i Vendsyssel alene to store